

Pozdišovce. Ed. Martin Molnár. Pozdišovce : Lojan EXEL PLUS, 2015, 208 s. ISBN 978-80-89508-17-4.

Pozdišovce sa v minulosti preslávili vďaka svojej hrnčiarskej výrobe s jedinečnou výzdobou a je preto veľmi potešiteľné, že aj táto obec už má svoju vlastnú monografiu mapujúcu jej dejiny. Pozdišovce ležia v strednom Zemplíne v dnešnom okrese Michalovce a v minulosti patrili medzi významné obce, keďže svojimi hrnčiarskymi výrobkami zásobovali široké okolie. Anotovaná publikácia vyšla pri príležitosti 700ročného výročia prvej písomnej zmienky o obci (1315 – 2015).

Publikácia je členená do 8 kapitol podľa zaužívaných chronologických pravidiel slovenských dejín. Po príhovore starostu obce Jána Čižmárika (s. 5) je pozornosť venovaná archeologickým nálezom z územia obce. Autorom tejto prvej kapitoly je Rastislav Hreha (s. 7-9). Za najvýznamnejšie nálezy, ktoré autor uvádza môžeme považovať bronzové meče z doby bronzovej, či zlatú mincu z obdobia sťahovania národov (solidus východorímskeho cisára Theodosia II.). Je len škoda, že v rámci tejto kapitoly a zároveň ani v obrazovej prílohe nenájdeme žiadnu fotografiu alebo kresbu popisovaných archeologických pamiatok.

Autorkou nasledujúcich troch kapitol je Alena Mišíková, ktorá spracovala dejiny obce od prvej písomnej zmienky až do roku 1918. V druhej kapitole venovanej obdobiu rokov 1315 – 1711 (s. 11-36) sa autorka podrobne venuje najmä vlastníckym pomerom v obci. V tomto období vlastnili Pozdišovce postupne šľachtické rody Ákoš, páni z Pozdišoviec, Semsey, Rozgony a napokon najznámejší Szirmayovci, ktorým je zároveň venovaná aj najväčšia pozornosť. Autorka venuje pozornosť aj napr. hradu,

ktorý sa stal centrom hradného panstva Pozdišovce, obecnej samospráve, kostolu, chotáru, reformácii v obci a stručne aj pozdišovským hrnčiarom.

Tretia kapitola je venovaná obdobiu rokov 1711 – 1848 (s. 37-52). Čitateľ sa dozvie rôzne zaujímavé informácie napr. o obecnom erbe, cechu hrnčiarov, hospodárskych pomeroch a urbárskej regulácii v obci atď. Autorka sa podrobne venuje aj náboženským pomeroch v obci. V tomto období v Pozdišovciach žili obyvatelia štyroch konfesií (rímskokatolíci, luteráni, gréckokatolíci a židia). Prekvapujúco pôsobí krátka podkapitola venovaná organizovaným športovým aktivitám v roku 1912. Zrejme ide len o vydavateľskú chybu, keďže z chronologického hľadiska táto podkapitola spadá až do nasledujúcej kapitoly.

Pozdišovce v rokoch 1848 – 1918 je názov štvrtej kapitoly (s. 53-76), ktorej autorkou je ešte vyššie spomínaná Alena Mišíková. Autorka sa postupne venuje administratívno-správnej príslušnosti obce, notárskemu a poštovému úradu, politickým a hospodárskym pomeroch v obci, kaštielom, vystahovalectvu, náboženským, školským a zdravotným pomeroch a napokon situácii v obci počas prvej svetovej vojny. Kapitola obsahuje aj kompletne údaje zo sčítania obyvateľstva z roku 1869 (s. 57-68).

Nasledujúce tri kapitoly sú venované obdobiu rokov 1918 – 1989, ktorých autorom je Martin Urban. Autor postupne sleduje situáciu v obci v Československej republike (1918 – 1939) (s. 77-92), v Slovenskej republike (1939 – 1944) (s. 93-100) a napokon od oslobodenia obce sovietskou armádou až do roku 1989 (s. 101-152). Autor podrobne mapuje politické dianie v obci, počet obyvateľstva podľa jednotlivých sčítaní, hospodárske a sociálne pomery, náboženské, školské a kultúrne pomery, športové dianie v obci, dejiny Jednotného roľníckeho družstva a samozrejme neobchádza ani vychýrené pozdišovské hrnčiarstvo.

Kalendárium najvýznamnejších udalostí obce Pozdišovce po roku 1989 predstavuje poslednú kapitolu publikácie (s. 153-162). Kalendárium sleduje významné udalosti v Pozdišovciach až do roku 2014. Autorom je starosta obce Ján Čižmárik. Publikácia obsahuje samozrejme aj *Zoznam prameňov a literatúry* (s. 163-168) a bohatú *Obrazovú prílohu* (s. 169-208).

Ako sme už vyššie spomenuli, obec Pozdišovce sa preslávila najmä vďaka svojmu hrnčiarstvu a hrnčiarom. A aj keď autori venovali pozornosť pozdišovskému hrnčiarstvu v jednotlivých dejinných obdobiach, musíme konštatovať, že táto problematika by si v takejto publikácii zaslúžila oveľa podrobnejšie spracovanie. Pozdišovskému hrnčiarstvu sa v minulosti síce venovala značná pozornosť, najmä v publikácii Ester Plickovej *Pozdišovské hrnčiarstvo*,¹ tá však vyšla pred skoro 60timi rokmi a pre mnohých čitateľov a záujemcov o túto problematiku je dnes už ťažko dostupná. Aj napriek tejto výhrade hodnotíme publikáciu veľmi kladne, keďže zaplňuje ďalšie biele miesto v mozaike našich regionálnych dejín.

Matúš Vojna

1 PLICKOVÁ, Ester. *Pozdišovské hrnčiarstvo*. Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1959, 236 s.